

az előadás során elnéhezült. Briliáns passzázssai elmosódtak, a pedál akadozott.

Bach 147. kantatájának korál-átírata („Jézus az –emberi vágyódás öröme”) a dallam köré font hangfűzések finom ornamentikájával lepett meg. Ez a díszítés csak kiemelte a melódiát s nem eltakarta. Messiaen orgonaművei népszerűek hazai koncertjeinken. A liturgikus évet zenébe komponáló mester darabjaiban mindig találunk ismerős elemet, de sajátos színkeverésben, egyházzenei jelleggel. (Legtöbb külön zenei ábécét írt a Szentháromság teológiájának megfogalmazására.) Ament Lukács a 9 tételből álló „Jézus születése”-ciklusból ezúttal kettőt játszott. Az Ige — ez a 4. tétel címe, s mottóul Szent Pál Zsidóknak írt levelének mondata kívánczik, utalva a zsolta-rosra: „Fiam vagy, kezdettől fogva”. Mintha a teremtsé időpillanatát és az örökkévalóság folytonos nyugalalmát (a mozgásban) ragadta volna meg a szerző: a szongó hangáramba kemény pedálmenetek vegyülnek, végül széles tvben megszólal egy kozmikus kantiléna. A Kelet zenéjére emlékeztető hanglé-

pések figyelmeztetnek: bibliai térbe-időbe léptünk, ahol a testté vált Ige vállalja földi sorsunkat. Disszonáns akkordok a passiót idézik, melyet végül hatalmas Cisz-dúr akkord old fel. Elmondhatjuk: ezt a művet csak az érti meg igazán, aki valamiképpen teológus. A pap-művész ezúttal feloldható az előítéletektől. Az akadémikus stílust elkerülve a beleézés, az értés adta meg a közlés hitelét.

Jean Langlois világtalan francia komponista, a párizsi Szent Klotild katedrális orgonistája nálunk még szinte ismeretlen. Incantation című műve szólt meg a koncert záródarabjaként a zene „ős hevével”. A Mindenszentek litániájának gregorián könyörgései a húsvét misztériumát ölelik körül. Krisztus világossága már lobog, de a könnyörgés hangja egyre erősödik, majd háláénekebe vált, s a szentgalleni szerzetes húsvéti szekvenciáját asszociálja: „Jézus, hűséges tanú az égben, / adj részt minékünk föltámadásod zsongéjében, / hogy ahol Te vagy, legyünk mi is, / ujjongva a mennyei glórián!”

TÓTH SÁNDOR

Tájékoztató

A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT ÚJ KIADVÁNYAI

Cserháti József: Mindennap együtt az Úrral (elfogyott). A népszerű sorozat ezúttal vált teljessé, az A-év hétköznapjaira és vasárnapjaira adott szövegekkel, elmékedési anyagokkal. Örömmel mondhatjuk el, hogy a kötet szerkesztője és munkatársai évről évre magasabb színvonalú munkát végeztek, s az A-évre szánt kötet már valóban a „felőtt keresztény” olvasmánya. Rendkívül sajnálatos ugyanakkor, hogy a kötet nem ösztönöz további elmélyülésre, és az itt közölt szövegek alaposabb megismerésére, hiszen bibliográfiai tájékoztatása szegényes, olykor alig több a semminél. Csögl János: Igehirdetésünk a szentmisében. A hatvanas évek végének legnagyobb könyvsikere volt az „Igehirdetés és Liturgia” című háromkötetes munka, amely pillanatok alatt elfogyott, s így nem juthatott el mindenkihez, akinek szüksége van hasonló jellegű szellemi indításokra. Az ő igényeiket igyekezett kielégíteni Csögl János, aki szerényen „homília-vázlatok”-nak nevezi” művét, holott annál többet ad: az A, B és C év vasárnapjaihoz jól használható, a modern világ számos

problémájával érintkező szövegeket kínál, melyek kitűnő ugródeszkául szolgálhatnak a homília elkészítésének munkájához. A kiadó még inkább segítette volna a szerzőt és növelte volna a könyv használhatóságát, ha hozzáértő nyelvi lektor közreműködésével ki-gyomláltatta volna a szöveg szürkeségeit, pontatlanságait, s ha inkább az élő nyelvhez közelítette volna — az amúgy is az élet praxisában elhangzó beszédeket.

Újranyomások: Dörnyei—Gergye—Csögl: A szentségek életértéke. A népszerű elmékedéskönyv második kiadása újból elgondolkodtathatja az olvasót, vajon megteszünk-e mindent, hogy mindennapi életünk szentségi élet legyen. Ebben a vonatkozásban kitűnő kalauznak bizonyul. Dörnyei—Gergye—Csögl: Szentmiseáldozat és Oltárszentség. Az Eukarisztia ünneplésének lényegével foglalkoznak a szerzők, jól szolgálva fejtegetéseikkel a zsinat útmutatását, azt a gondolatot, hogy keresztény életünknek kútjeje az Oltárszentséggel való eg-zisztenciális kapcsolatunk.

AZ ECCLESIA KÖNYVKIADÓ ÚJDONSÁGA.
Dr. Bánk József: Szentségimádás. Fontos útmutató, mely elsősorban a gyakorló pap-ság munkáját könnyíti meg. Bizony, olykor meglehetősen nehéz problémát jelent a temp-

lomi szentségimádások megfelelő megszerzése, illetve azoknak a kereteknek a kialakítása, melyek valóban egygyé forrasztják a templomi hívő közösséget a szentségimádásokon. Ezt a célt szolgálja Dr. Bánk József és munkatársainak könyve, mely a legkülönfélébb alkalmakra kínál elméledzési-, ima- és énekanagyokat. Jól megválasztott bevezető imákkal és adhortációkkal — talán csak a gyermekek számára írtak kivételek — mélyülk el az egyházközség ünnepnapjának hangulatát, s emelik a részvevőt az ima egyre magasabb régióiba. Külön érdeme a kötetnek a mindennapok gyakorlatában ókosan, világosan eligazító előszó. Sajnos, a könyv néhány lapja üresen maradt a nyomás során.

Az egyháztörténetírás számára értékes összefoglalás jelent meg a **LEVÉLTÁRI SZEMLE** 1977/2. számában. Csóka Ferenc **A ferencrend történetének kutatása Magyarországon 1945–1976.** A szerző áttekinthető, eddig ismert, fellelhető anyagát, a rendtörténeti irodalmat és tájékoztat a szlovákiai levéltárakban található ferences anyagról is, tehát a kutatók számára fontos információkat ad. — A **SZÁZADOK** 1977/1. számában Dévényi Ivánné alapos tanulmánya vizsgálja meg Csernoch János hercegprímás tevékenységét az ellenforradalmi rendszer első éveiben és függetlenül közli Lepold Antal napló-feljegyzéseit Csernoch tihanyi tárgyalásairól IV. Károlytól, a királypuccs idején. — Ugyanebben a számban J. P. Ripoché zágrábi egyetemi tanár **„Bizánc vagy Róma?”** címmel ír Magyarországi vallásválasztási kérdéséről a középkorban. Péter Katalin az 1608. évi vallásügyi törvényről és a jobbágyok vallásszabadságáról közölt tanulmányt.

A **TELKI APÁTSÁG 1702–1881** közötti történetéről szép könyv jelent meg Münchenben Eugen Bonomi tollából. A munka elsősorban bécsi levéltári kutatásokon alapszik. Fő részei: a telki apátság megszerzése; Gazdálkodás; Egyházi ügyek; Iskolázás; Az apátság visszavétele. — A Telki apátság első említése 1198-ból való. A mohácsi vész utáni évtizedekben teljesen elpusztult. Eladdig a Pannonhalmi Szent Benedek rend szerzeteseié volt. A bécsi skót bencések 1702-ben Lipót császártól nyerték rá adománylevelet. A munka több fejezetben foglalkozik a jobbágyok-parasztok történetével is (Budajenő, Telki és részben Páty községek).

A **GONDOLAT KIADÓ** újdonságai közül elsőként említjük William Graham Sumner amerikai professzornak **Népszokások** című, szokások, erkölcsök, viselkedésmódok szocio-

lógiai jelentőségét tárgyaló, ma már klaszikusnak számító könyvét. A több mint hetven éve íródott mű kiállta az idők próbáját, generációk ismeretforrása és alapménye maradt. A különböző történelmi korok életvitelében, morális divatjaiban, változó ember- és világszemléletében igazt el, szintézist alkotva a filozófia, szociológia, néprajz, antropológia, társadalom- és jogtörténet elemeiből. A szerző — pályafutását episzkopális lelkészként kezdte — nagy érdeklődéssel nyúl az egyháztörténet, a vallásos világkép és a keresztény tradíció kérdéseire is. Tanulmányok az aszketizmusról, a középkor kolduló rendjeiről — „a kolduló rendek mélyseges népi hitben — írja — és a tizenharmadik század legmagasabb rendű erkölcsiségében gyökereztek” —, a társadalmi előírások kapcsolatáról a vallással, a kereszténység etikai vívmányairól szóló fejtegetéssel. — Heller Ágnes tanulmánykötete **Az ösztönök. Az érzelmek elmélete** a szociál-antropológia nézőpontjából vizsgálja az emberi ösztönök természetét, elemzi a legismertebb polgári ösztönfogalmakat és megkísérli felvázolni, ami ezeken túlmutat, egy új típusú ember érzésvilágát, melyet „a mindenkori konkrét követelmény-rendszerekhez hozzámeretezett konkrét érzések kialakítása jellemez”. Egy szenvedélyt semmi sem győzhet le — írja másuttal Spinozára hivatkozva —, csak a szenvedéllyel ellentétes erősebb szenvedély. „Örök érvényű példázata ennek a bibliai Mózes története. Mózes életének alapszenvédelye maga az Isten, az egyetlen Isten eszméjének felfokozott szeretete. (Schönberg ezt így költi meg: „Ich liebe meinen Gedanken und lebe für ihn.“) Vajon ez nem érzés? Mikor lehozza a kőtáblákat Sinai hegyéről és meglátja az aranybábványt dühében összetört a kőtáblákat. (Ime: az affektus a „tudat centrumában”) Utána azonban újra felmegy a hegyre újabb kőtáblákért. Azért, mert gondolkozott? Nem! Azért, mert a törvény és Isten iránti szeretete volt a legerősebb szenvedélye, s mert ez úrrá lett dühén.” — A Magyar História sorozatban jelent meg Bitskey István munkája, a **Hitviták tüzeiben.** A reformáció magyarországi elterjedésének, harcainak történetét dogozza föl, a reformáció-ellenreformáció küzdelmeit, szellemi áramlatait ismerteti meg az olvasóval, miközben a reformáció kiemelkedő európai egyéniségeiről és eszményeiről ad korszerű, előítéletektől mentes összegezést. — Eános Tibor monográfiája **Jávor Pálról** a Szentől szemben sorozatban látott napvilágot. Nemcsak kitűnő pályakép és korrajz, hanem egy színészlegenda tündöklésének és tragédiába torkolásának érzékeny leírása is, a tények és adatok hitelével, — s ha lehet illet monográfiáról állítani — az emlékezés szeretetével.